

Yağmurlar Nereye Yağar
Hidayet Karakuş

Redaksiyon: Gönül Ekici
Son Okuma: Bekir Tekkaya
Sayfa Düzeni: Didem Kestek
Kapak: Umut Durmuşoğlu

ISBN: 978-975-22-1224-4

1. Basım 1981 (May Yayınları)
5. Basım 2011 (Cumhuriyet Kitapları)

Bilgi Yayınevi'nde (gözden geçirilmiş)
1. Basım
Ekim 2023

BİLGİ YAYINEVİ • 8377

Meşrutiyet Cd., No: 46/A, Yenişehir 06420 / ANKARA
Tlf.: (0-312) 434 49 98/ 434 49 99/ 431 81 22 • Faks: (0-312) 431 77 58
www.bilgiyayinevi.com.tr • info@bilgiyayinevi.com.tr
Sertifika No: 15033

Baskı ve Cilt: Emsal Matbaa Tanıtım Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Bahçekapı Mah., 2477. Cd., No: 6 Etimesgut / ANKARA
Tlf.: (0-312) 278 82 00 • Faks: (0-312) 278 82 30
Sertifika No: 46753

Bu kitabın tüm yayın hakları Bilgi Yayınevi'ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın kitaptan alıntı yapılamaz, tümü veya belli bir bölümü kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz, dağıtılamaz.

Yağmurlar Nereye Yağar

Hidayet Karakuş

1981 Mehmet Ali Yalçın Roman Ödülü

BİLGİ YAYINEVİ

BİR

Yeşil bir ot bacanın yanından uzatmış başını damdan aşağı. Bacanın dibinde sıçan deliği var. Göl yakasından bulutlar küme küme yürüdü. Biraz önce gülen güneş kayboldu. Ortalık tozudu. Kurusarı üstüne, Akçaşar üstüne, Eyüpler üstüne iri damlalar düşmeye başladı. Çocuklar oyunlarını bırakıp kaçıştı.

Anagız Kadın, hanayda yollara bakıyordu. Gözlerinde yağmur zamanları büyüyen karaltılar...

“Bu adam yine ıslanıp gelecek. Her Allah’ın günü o yolları teper. Üç kuruş için katlanır. O da olmasa ne yaparız bilmem. ‘Gitme’ derim. ‘Gitmesem ne yapayım’ der. ‘Elde yok, avuçta yok.’”

Yağmur hızını giderek artırdı. Ova görünmez oldu sağanak-tan. Kışın son yağmurlarıydı. Bahar ucunu göstermiş ama daha ne sobalar kaldırılmış, ne güneş kendini vermişti çokça.

Büyük oğlanın, Hacı’nın kızı Emine, “Gocana, bize gelsene” dedi.

“Hasan Babana bakıyorum kızım. Neredeyse gelir. Gelince yardım etmek gerek. Yine ıslanacak.”

“Bizim yazgı buymuş. Ne edelim? Allah, elimiz ayağımız tutarken canımızı alsın. Gidip bakayım bir, yine akmıştır gözü kör olası. Yaşlandık iyice. Çekilmiyor artık. Gücümüze gidiyor her şey. Bu yıl kendimden umudum yok. Söylerim çocuklara inanmazlar. Hele İhsanım güler sözlerime. ‘Bileti ne zaman kestirdin ana?’ der yaşayası. Gel de bana sor. Yetmiş yaşında ahır küremek, manda bakmak neymiş... Çekmeyen bilmez. Eskiden duymazdım. Sattıramadım

deyyusa. Kahrını ben çekerim, kaymağını o. Kendisi çeker gider köylere. Anagız ne yaparsa yapсын umurunda mı?”

Odaya girdiğinde sıçan deliğinden damın akmaya başladığını gördü. Eline ilk geçen kabı damlayan rafa yerleştirdi. Kireçle sıvanmış duvarda yol yol lekeler oluşuyordu. Keçelerde iri kirli damlaların pıt pıtları çoğalmaya başlamıştı. Yağmur hızlandıkça delik sayısı arttı. Anagız Kadın, belini tuta tuta yeni akan yerlere tencere, tepsi, tabak yerleştirmeye, dolanları değıştirmeye uğraşıyordu.

“Gözün kör olsun ev gibi senin. Çile bizimki. Kimselerde görülmez.”

Yüreğı daralıyordu. Sıkıntısı giderek arttı koşturdukça. Sonunda sessiz bir ağlama tutturdu. Kendinden bile saklarcasına ağladığını, ocağın dibine çöküverdi.

Bir zamanların Hakkı Hoca’sıydı babası. Köyün önde geleni. Hatırı sayılır büyüğü. Kaynatası da öyle. Giderek azalan, zorlaşan bir ömür sürüyorlardı.

“Eller kiremitledi evini. Damları saray oldu. İki paralık adamlar, kapımızdaki tutmalar adam oldu. Almanyalara gittiler. Aydınlarla gittiler. Yaptılar. Biz öylece kaldık. Bizden başka dam yuvan yok. Kararıp durur kiremitlerin orta yerinde. Utancımın ev lafi edemem.”

Kalktı yerinden. Dolan bir kabı boşalttı. Getirip yerine koydu. Odanın akan yerlerindeki keçeleri kıvırdı. Hanaya çıktı yeniden.

“Hasan, gelince yuvsun akan yerleri bir. Yorgun argın nasıl çıkacak o garip de bilmem. Yağmur yağmadan yuvmak gerek. Şimdi çamur olur. Bastığın yer kürek kürek kalkar. Hiç orali olmaz Hacı. Adam yetmiş yaşında dama çıkar; o aldırılmaz. İnsan kocayınca yük oluyor.”

Sobaya hazırladığı çalı çırpıyı koltuğuna alıp içeri girdi. Dam çoktan bel vermişti. Kerpiçler erimiş, tavandaki dallar arkaya doğru eğim kazanmıştı. Hanayın tutunduğı iki koca direk vardı. Kurtlar yiyordu yıllardır. Çıtır çıtır ses veriyorlardı geceleri. Böcekler,

yabanarıları, sarı arılar yuva yapmışlardı içlerine. Yine de direniyordu direkler.

“Daha beni de öldürür, benden sonrakileri de. Dam akmasa razıyım. Ata malı. Böyle kalsın daha iyi. Ardımızdan bakmazlar bilirim. Bakmasınlar. İhsan da gelip oturamaz artık buralarda. Bacamız tütmez olur. Adımız silinir... Bir zamanlar Molla Osman’ın kardeşi Musa vermiş on iki altını Yemen’e giderken. Molla Osman, o parayla yaptırmış bu evi. Nur içinde yatsınlar. Ustaları uzaktan gelmiş. Musa’nın karısı, çocukları yokmuş. Kalmış Yemen’de. Kimler kimler yaşamış...”

Avlu kapısı gürültüyle açıldı.

“Deeeh!”

Sırılsıklam olmuştu. Kaşları çatık, kasketi eğikti. Şemsiyesini eşeğin torbasına sokmuştu.

“Bu yağmura şemsiye mi dayanır. Ovanın ortasında yakaladı beni.”

Anagız Kadın, sobayı tutuşturdu. Islanan yerlere basmamaya çalışarak dolaptan çamaşır çıkardı.

“Sırtını ateşe ver! Allah etmesin, hasta olursan bir kaşık su veren bulunmaz.”

Soyunmuş, kuru giysilerini geçirmişti sırtına. Akçıl kısa saçları, pembe teninde gümüşü bir renkle ışıldıyordu.

“Çocuk ne yapıyor acaba?”

“Ne yapsın, derdi olsa mektup yazardı.”

“Mektup yazmak zor geliyor olmalı.”

“İhsan’a mı?”

“Ya!”

“Her zaman derim. On beş günde bir mektup at, diye. Söz verir. Tamam anacığım, der. Gider gitmez unuttur. Sen mektup gelecek diye, bekle dur.”

“Geçenki gelişinde zayıftı çocuk. Çok düşünüyor olmalı.”

“Gurbet bu. Pişiren yok, taşırın yok.”

“Bir lokma geçmez boğazımdan onlarsız. Orhan, Rıfki, İhsan... Biz burada iyi kötü bulup buluşturup yiyoruz. Onlar, yaban yerde ne yer, ne içerler... Şehir dediğin canavar sanki. İnsanı yiyip yutacak gibi geliyor bana.”

“Önümüzdeki tatilde gelirler üzülme.”

“Gelirler ya, elde yok, avuçta yok. Sana da bir faydaları olmaz.”

“Canları sağ olsun da... Sen dedin, şehir yeri canavar diye. Ne yapsınlar!”

Ocağın üstündeki tas doldu. Sağa sola sıçramaya başladı sular. Yüklüğün önündeki tepsi de dolmak üzereydi. Anagız Kadın, keçenin kıvrıldığı yerde toprak sıvalı tabana koyduğu tepsideki su sıçramasın diye, eski bir bez yaymıştı içine.

Raftaki tası alıp çıktı. Döndüğünde tavanda, eskimiş hasırın deliğinden sarı, kirli bir damla düşmeye hazırlanıyordu.

“Eski ceketini alsan da sırtına, bir yuvsan bacanın önünü.”

“Şimdi çıkacağım.”

Sobanın başına geçti Anagız Kadın. Kalan çalı çırpıyı paslı teneke sobaya sokuşturmaya başladı. İnce, dayanıksız yakacaklardı. Tarlada, bağda, bahçede ne varsa toplanmıştı güzün. Çoğu kez ince dallar, yaşlı kalın gövdeler yanıp geçince bir anlık bir parlamayı sağarlardı. Ortalık hamam gibi olur, sonra buza keserdi oda.

“Eşyanın sıcaklığı yeter” derdi Anagız Kadın.

Yeni bir damla, pencerenin üzerinden iri bir bilye gibi düştü keçeye.

“Ev değil elek. Bu yıl gelsin oğlan da konuşalım. Bu ev bizim başımıza çökecek İhsanım, diyelim. O, dinler. O, yapar. Ağabeyiyle oturup konuşsunlar. Biz de iyi kötü tarladan kalkandan koyalım bir kıyıya da kiremitleyiverelim. Birkaç bine mal olur herhalde. Dallarını sağlam kereste gerekmez.”

Damda gidip gelen yuvgu taşının küpürtüsü başladı. Onun işi yağmurladır sanki. Kışları yağmur yağarken yoldadır o. Her gün yoldadır. Yün atkısı kulaklarına sarılıdır. Kasketini atkının üzerine oturtmuştur. Yaz kış kalın giysiler içindedir. Koyun çokken Anagız Kadın atkılar örerdi. Kazaklar, çoraplar, ellikler... Şimdi yün de yok, Anagız Kadın'da genç gözler de...

Eşeğini döve döve çıkarır ahırdan. Semerini ne zaman aldığını unuttur; paldımını dikişini, yularını düşünür. Biri sökülmiş, biri kaybolmuştur.

Yollara sımsıkı sarılır. Kocaman ovayı baştanbaşa geçer. Askerlikte öğrendi iğneciliği. Hendekler su doludur. Ovanın içindeki çimenli yollar çamura batar. Tipi, kar yolunu şaşırır bazen. O akşamaz yine de. Bir makine düzenliliğiyle işine gider.

“Diyarbakır'da yaptım askerliği. Yıl 1929. Bizim yüzbaşının anası pek severdi beni. Odunlarını kırardım. Su taşırdım. Yüzbaşı da ikide bir beni eve çağırır, işi için eve gönderirdi. Pek muhterem adamdı. Kabadayı, iriden. Bakınca şaşırır adamı. Böyle biri. Bir gün, dediler, on beş kişi sıhhiye kursuna gönderilecekmiş. Heves ettim. Arkadaşlar güldüler. Adamı olan gider, senin var mı adamın, dediler. Boyun büktüm. Aklıma yüzbaşının anası geldi. Mektuplarını bile bana okutuyor; herhalde benim işimi yapar, dedim. Sizden bir ricam var, dedim. Böyle böyle. Sıhhiye kursuna adam gönderiyorlar. Adamı olanı alıyorlarmış. Benim senden başka kimsem yok. Yüzbaşıya benim için söylersen çok memnun olurum, dedim. Olur yavrum, hiç merak etme sen, dedi kadın. Ertesi gün, senin iş tamam, dedi. Yüzbaşıya adını yazdırdım, merak etme. Kimseye belli etmedim. Yüzbaşının yanında çalışan bir onbaşı var. Öğrenmiş benim gideceğimi, adımı görmüş. Gelir gelir, bana bak Konyalı, bana beş lira ver, seni kursa göndereyim. Her şey benim elimde, der. Benim param filan yok, nereden bulayım beş lirayı, derim ben de. Üstüme düştü birkaç gün. Açıkgozlük edecek. Benim adımın yazılı olduğunu biliyor ya. Böylece gittim kursa.”

Yollarda dudakları duadan duaya atlar. Düşüncelerine hız biner. Gözleri yerde, önündeki eşeği güder gider her zamanki alışkanlığı içinde.

“İhsan’ı okuldan almanın tam zamanıydı. Kıyamadım. Bir de senet verdik. Okumazsa, okutmazsak borçluyuz, diye. Elden ayaktan düşünce kim bakacak bize? Bakar mı ki? İki yaşlı insan ne yaparız sonra... Sağ olsun Ali yuvar ara sıra damı. Kızın büyük oğlu. İki buçuk lira veririz. Delikanlıdır. Torunumuzdur. Çay kahve içsin. Yuvmasa da içsin, candır. Ya büyük oğlanın uzaklığı... Soğukluğu. Evin arka duvarı çürüdü. Bunu canı acıyarak düşünmez o. Evin bel vermiş damından utanmayacak. Burnunun dibinde babası, anası ölüp gidecek de bakmayacak... El gibi. Herhangi biri gibi. Aramızda büyük savaşlar geçmiş gibi. Gelin öldü. Çocuklar kimin elinde büyüdü? Orhan, Rıfki, Sinan nasıl büyüdüler? Onların boklu bezlerini kim yudu? O koca karı yumadı mı? Aç açık mı kaldılar? Analarının yokluğunu duydular mı? Kendisi kaçınıcı karıda? Çocukları saldı boynumuza...”

Damı yuvup indi. Eski, yırtık ceketini omuzlarından başlayarak ıslanmıştı. Hanaydaki direğe astı. Havalansın.

“Kesildi mi biraz Anamız?”

“Kesilmez mi? Kesildi ya şu sıçan deliği zor kapanacak.”

“Saçakları daha kışa girerken yeniledik oysa.”

“Yağmurlar eritti. Kalır mı bu zamana...”

Kabayel esmeye başladı mı Anamız Kadın, kibleyle gümbatısı arasındaki düzlükte yansıyıp duran gölün mavisinden çıkacak bulutları gözler durur. Kökez’in sivrisinden aşır gelen bulutlarla birlik, bütün damlalarını evin tepesine boşaltıvereceklermiş gibi gelir ona. Yüreğinde yağlar erir. Gözleri bin bir korkuyla boyanır. İhsan’ı düşer aklına. Uzakta, gurbette ne ettiğini, ne yediğini bilemediği Orhan gelir. Almanyalara gidip mektubunu bile esirgeyen Rıfki gelir aklına. Hepsi dizi dizi olur. Hepsi bir gün ansızın kapıdan giriverecekmiş gibi gelir.

İKİ

“Yılgınlığa gerek yok” dedi bir ses.

İhsan, döndü baktı. Tanıdık bir yüz gibi geldi. Bir zamanlar birlikte olmuşlar gibiydi bir yerlerde. Öteki ilgisiz. Kalabalık el kol devinimleriyle yanındakine bir şeyler anlatıyordu. Durakta başkaları da vardı. Herkes içindeki telaşın üstünü örtmüş gibiydi. Dolmuşlar, otobüsler, özeller, vızır vızırdı. Ara sıra bir kamyon, büyük bir homurtuyla caddeyi dumana boğarak geçiyordu. Karşıdaki büyük otellerin gölgeleri duraktakilere dek uzanıyordu.

“Yılgınlığa gerek yok” diye yineledi İhsan içinden. Gerisini dinlemedi. İriyarı, uzun boylu, tanıdık gibi gelen adam hâlâ konuşuyordu.

Bu tümce nerelerde kullanılabilir acaba? Direnmeye mi çağırıyor kişiyi? Yoksa herkesin her zaman söyleyebileceği sıradan bir söz mü? Bir umudu yaşatma çabası da olabilir.

İhsan, iriyarı adama baktı yeniden.

Oldukça coşkulu konuşuyor. Söylediklerine inanmış, belli. Öyle baştan savma, sıradan söz edemez. Etmemesini istiyor belki de İhsan. Ya da adam, bezgin, delice eylemler yapabilecek birini daha uslu bir uzlaşmaya çağırıyor. Ötekinin gözleri yerde. Sakalı, bıyığı, sakalbağı yok. Olsa daha mı ilginç biri olurdu acaba? Belki de o derdi, “Yılgınlığa gerek yok!” diye.

“Bazen en basit şeyleri bile beceremiyorum. Ne kadar oldu durakta bekleyeli? Karşıya geçmek bu denli zor mu sanki! Dört yol'da

trafik kaç kez durdu. İpek Otel'in altından çıkan kadın az önce burada değil miydi? Amerikan Pazarı'ndan mı giyiniyor ki? Soruya bak! Otobüs beklemeye yaklaşıyordu zaten! Amerikan pazarlarının, butiklerin, özeller dünyasının doğal bir üyesi olmalı..”

Köşedeki aşevinin buzdolabı, caddeye uzatmış burnunu. İçindeki yiyecekleri sergilerken açları koklar gibi. Camlarda kocaman yazılar: NEFİS ÇORBALAR-ÇİĞKÖFTE BULUNUR. Bir kartona yazılıp cama yapıştırılmış. Aşevi sahipleri de hep şişman harfleri seçiyorlar ya da yazanların özel ilgileriyle geliştirilmiş bir uyum oluyor bu: “Aşevimizde yemek yiyen bunlar gibi semirir.”

Kocaman göbeğiyle aşevinin kapısında durup iri patlak gözleriyle, “Buyrun buyrun” diyor. Gevrek, kalın sesi mekanik bir tonla dağılıp duruyor caddede. Kendisinde kalp var. İki kızı ortaokula gidiyor. Ne zaman İhsan'ı görse, “Buyrun buyrun”ları daha üst perdeden söylemeye başlıyor. İhsan'ın güleceği geliyor çoğu kez. İçini de bir sıkıntı basıyor. Aşevi patronu bu “Buyrun buyrunlar” karşılığı ayda bin lira veriyor.

Soğan da soyuyor mu ki?

İhsan, böyle düşünürken duvarları, tavanları isten görünmez olmuş, kalın bakır kazanların, tencerelerin, soğan, patates çuvallarının birbiri üstüne yığıldığı, kızgın yağ kokularıyla eski yağ artıklarının tabanını şimşirleştirdiği mutfağın önünden geçiyor. “NEFİS ÇORBALAR'ın pişirildiği yer burası işte!” diyor. “Koluma tırmanan sıçanların beslendiği yer belki de...”

Ali, kalın gözlüklerini çıkarıp gözlerini ovuşturmaya başladı. Dedesini anlatıyordu yine. Süleyman kanepede uzanmış uyuyor mu, dinliyor mu belli değil. Tombul yüzü, kısa boyunu tamamlıyor. Çoraplarını çıkarmış, yastığının altına koymuş, boyunbağını ayakucuna fırlatmıştı. Sıcaktı.